

Bryssel 29.4.2013
COM(2013) 229 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Strategiset suuntaviivat EU:n vesiviljelyalan kestäväksi kehittämiseksi

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

Strategiset suuntaviivat EU:n vesiviljelyalan kestäväksi kehittämiseksi

1. JOHDANTO

Euroopan vesiviljelyala tarjoaa hyvälaatuisia tuotteita noudattaen tiukkoja ympäristön kestävyttä, eläinten terveyttä ja kuluttajien suojelemista koskevia vaatimuksia. Kalojen ja äyriäisten¹ erinomaisen laadun EU:ssa pitäisi tuoda EU:n vesiviljelyalalle merkittävää kilpailuetua. EU:n vesiviljelyalan kasvu polkee kuitenkin paikallaan, toisin kuin muualla maailmassa, jossa kasvu on voimakasta.

Vuonna 2010 EU:n vesiviljelytuotannon arvo oli 3,1 miljardia euroa ja tuotanto 1,26 miljoonaa tonnia. EU:n kala- ja äyriäismarkkinoiden tarjonnasta 25 prosenttia tulee EU:n kalastuksesta, 65 prosenttia tuonnista ja 10 prosenttia EU:n vesiviljelystä². Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden todettavissa oleva kulutus oli EU:ssa kaiken kaikkiaan noin 13,2 miljoonaa tonnia³.

Käytettävissä olevat tiedot osoittavat, että kalojen ja äyriäisten kulutuksen ja kalansaaliiden määrän välillä on EU:ssa kasvava kuilu – arviolta 8 miljoonaa tonnia. Komissio ja jäsenvaltiot voivat auttaa varmistamaan, että tämä kuilu kuroutuu osittain umpeen ympäristön, yhteiskunnan ja talouden kannalta kestävä EU:n vesiviljelyn ansiosta.

Nykyisen työn tuottavuuden perusteella laskettuna jokainen prosenttiyksikkö EU:n nykyisestä kulutuksesta, joka tuotetaan EU:ssa vesiviljelyn avulla, voisi auttaa luomaan 3 000–4 000 kokoaikaista työpaikkaa⁴. Kyseinen luku osoittaa, että vaikka vesiviljely on suhteellisen pieni osa EU:n taloutta, sillä on potentiaalia lisätä kasvua ja työllisyyttä EU:n rannikko- ja sisämaa-alueilla. Tiivis yhteistyö jalostusteollisuuden kanssa voi luoda lisää työpaikkoja ja parantaa kilpailukykyä molemmilla aloilla. Vesiviljely on yksi EU:n sinisen kasvun strategian⁵ pilareista, ja sen kehittäminen voi edistää myös Eurooppa 2020 -strategian toteutumista.

2. VESIVILJELY YHTEISEN KALASTUSPOLITIIKAN UUDISTUKSESSA

Yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) uudistamisesta tehdyllä ehdotuksella⁶ pyritään edistämään vesiviljelyä avoimen koordinoitimenetelmän avulla: kyseinen vapaaehtoinen yhteistyöprosessi perustuu strategisiin suuntaviivoihin ja monivuotisiin kansallisiin strategiasuunnitelmiin, joissa määritellään yhteiset tavoitteet ja mahdollisuuksien mukaan indikaattorit, joilla mitataan edistymistä kohti näitä tavoitteita.

¹ Tässä tiedonannossa ilmaisulla ”kalat ja äyriäiset” tarkoitetaan kaikkia kalastus- ja vesiviljelytuotteita.

² SEC(2011) 883.

³ Meri- ja kalastusasioiden pääosaston laskelmat Eurostatin tietojen perusteella.

⁴ Meri- ja kalastusasioiden pääosaston laskelmat STECF:n tietojen perusteella (STECF-OWP-12-03).

⁵ COM(2012) 494.

⁶ KOM(2011) 425.

Kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi mukaan olisi saatava kaikki keskeiset toimijat: viranomaiset, vesiviljelyala, vähittäiskauppa, kuluttajajärjestöt ja kansalaisyhteiskunnan edustajat. Ehdotetulla vesiviljelyalan neuvoa-antavalla toimikunnalla on tarkoitus olla merkittävä rooli tässä yhteydessä.

Näiden strategisten suuntaviivojen tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita määrittelemään omat kansalliset tavoitteensa, joissa otetaan huomioon niiden suhteelliset lähtötilanteet, kansalliset olosuhteet ja institutionaaliset järjestelyt. Avoimen koordinoitimenetelmän puitteissa ei puututa EU:n lainsäädännön soveltamisalaan kuuluviin asioihin, jotka kuitenkin tarjoavat kehityksen menetelmän toiminnalle.

Vesiviljely on riippuvaista puhtaista ja hyvälaatuisista meri- ja sisävesistä. EU:n ympäristölainsäädännöllä – erityisesti vesipolitiikan puitedirektiivillä (WFD)⁷, meristrategiapuitedirektiivillä (MSFD)⁸ sekä tulokaslajien ja paikallisesti esiintymättömien lajien käytöstä vesiviljelyssä annetulla asetuksella⁹ – varmistetaan, että nämä ennakoedellytykset täyttyvät. EU:n lainsäädännössä myös vahvistetaan tiukat terveyttä, kuluttajien suojelemista ja ympäristön kestävyyttä koskevat vaatimukset, joita EU:n vesiviljelyssä on noudatettava. Näillä on kustannusvaikutuksia tuottajien kannalta, mutta ne voidaan kääntää kilpailueduksi, jos kuluttajien huomio kiinnitetään laatuun, ja ne voivat myös auttaa saamaan vesiviljelylle paikallisväestön hyväksynnän. YKP:n uudistus perustuu näihin tiukkoihin vaatimuksiin.

Komissio haluaa auttaa kansallisia ja alueellisia viranomaisia panemaan täytäntöön EU:n ympäristölainsäädännön siten, ettei tuottajille aiheuteta kohtuutonta rasitusta. Tätä varten on julkaistu suuntaviivat vesiviljelyn yhdentämisestä Natura 2000 -alueisiin¹⁰, ja komissio aikoo ryhtyä työstämään vastaavia suuntaviivoja vesiviljelyn yhteyksistä vesipolitiikan puitedirektiiviin ja meristrategiapuitedirektiiviin.

3. STRATEGISET SUUNTAVIIVAT EU:N VESIVILJELYALAN KESTÄVÄKSI KEHITTÄMISEKSI

Tämä tiedonanto perustuu sidosryhmien kanssa käytyjen kuulemisten tuloksiin, ja siinä otetaan huomioon Yhteisen tutkimuskeskuksen (YTK) tekemä analyysi¹¹. Tiedonannossa tartutaan neljään painopisteeseen, jotta EU:n vesiviljelyn potentiaalia saataisiin hyödynnettyä. Kyseiset painopistealat ovat hallinnolliset menettelyt, koordinoitu aluesuunnittelu, kilpailukyky ja tasapuoliset toimintaedellytykset.

Vesiviljely voi osaltaan edistää kokonaistavoitteen saavuttamista eli kalojen ja äyriäisten kulutuksen ja tuotannon välillä EU:ssa olevan kuilun kuromista umpeen tavalla, joka on ympäristön, yhteiskunnan ja talouden kannalta kestävä. Tätä varten kaikkia jäsenvaltioita kannustetaan esittämään monivuotisessa kansallisessa suunnitelmassaan vesiviljelyalalleen kasvutavoite (määrä ja arvo) suunnitelman kattamalla ajanjaksolla.

⁷ Direktiivi 2000/60/EY.

⁸ Direktiivi 2008/56/EY.

⁹ Asetus (EU) N:o 304/2011.

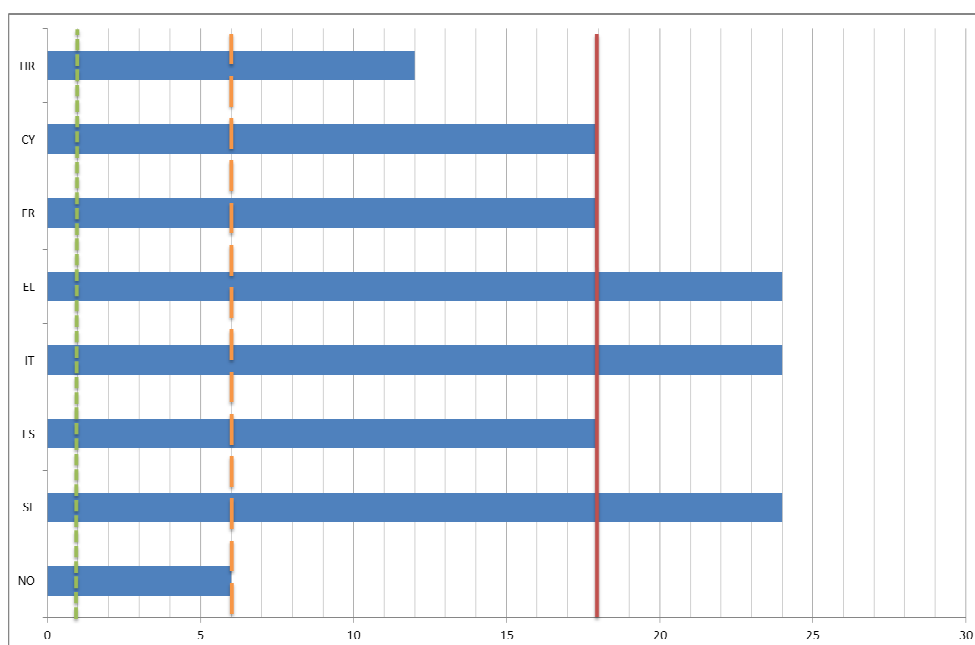
¹⁰ <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Aqua-N2000%20guide.pdf>

¹¹ YTK:n tekninen raportti ”An approach towards European Aquaculture Performance Indicators”.

3.1. Hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistaminen

Hallinnollisilla kustannuksilla ja toteutukseen kuluvalle ajalle on tärkeä rooli tietyn talouden alan yleisen kilpailukyvyssä ja kehityksen määrätymisessä. Tällä hetkellä on saatavilla vain vähän tietoa siitä, kuinka kauan uuden vesiviljelylaitoksen toimiluvan saaminen kestää ja millaisia kustannuksia toimiluvan hakemisesta aiheutuu, eikä komission tiedossa ole, että keskeisiä pullonkauloja olisi pyritty kattavasti kartoittamaan. Saatavilla olevat tiedot viittaavat siihen, että useissa jäsenvaltioissa lupien saaminen kestää usein 2–3 vuotta¹²; tietoon on myös tullut esimerkkejä tätäkin huomattavasti pidemmistä ajoista. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että Euroopan parlamentin tutkimuksesta peräisin olevien tietojen mukaan vesiviljelylaitoksilta kului Norjassa toimilupien saamiseen aiemmin keskimäärin 12 kuukautta. Tätä nykyä siihen kuluu enää kuusi kuukautta, koska käyttöön on otettu ns. yhden luukun yhteyspiste¹³.

Vesiviljelylaitosten toimilupien saamiseen kuluva aika joissakin jäsenvaltioissa ja Norjassa (kuukautta)

■ = uusien vesiviljelylaitosten toimilupien saantiin kuluva aika

■ = avomerellä sijaitsevien tuulivoimapuistojen toimilupien saantiin keskimäärin kuluva aika EU:ssa¹⁴

■ = mautilojen toimilupien saantiin kahdessa jäsenvaltiossa kuluva aika

¹² Tiedot FAO:n ShoCMed-hankkeesta yhdessä tuottajien liitoilta ja viranomaisilta saatujen tietojen kanssa <http://www.faosipam.org/?pag=content/ShowPortal&Portal=SHOCMED>.

¹³ <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29819>

¹⁴ http://www.windbarriers.eu/fileadmin/WB_docs/documents/WindBarriers_report.pdf

■ = uusien pk-yritysten toimilupien saannin tavoiteaika (Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelma)

Lähteet: omat laskelmat, jotka perustuvat ShoCMedin ja Windbarriersin tietoihin, Euroopan parlamentin tutkimukseen IP/B/PECH/NT/2008 176 sekä tuottajien liittojen ja viranomaisten toimittamiin tietoihin.

Useimmat vesiviljelytuottajat ovat pk-yrityksiä, ja ne kärsivät suhteettoman paljon byrokratiasta: sääntelyyn ja hallintoon liittyvien kustannusten suhteellinen painoarvo liikevaihtoon ja työntekijöiden lukumäärään verrattuna voi olla jopa kymmenen kertaa suurempi pk-yritysten kohdalla kuin yleensä taloudessa suuryritysten kohdalla¹⁵. Sääntelystä aiheutuvan tarpeettoman rasituksen vähentäminen on edelleen komission poliittisen asialistan kärjessä. Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukevaa Small Business Act -aloitetta tarkasteltiin uudelleen huhtikuussa 2011, ja tämän seurauksena komissio on ehdottanut toimintasuunnitelmaa, jolla tuettaisiin yrittäjyyttä Euroopassa. Toimintasuunnitelmassa jäsenvaltioita kehoitetaan lyhentämään liiketoiminnan aloittamiseksi vaadittujen toimilupien ja muiden lupien saamiseen kuluva aika yhteen kuukauteen vuoden 2015 loppuun mennessä¹⁶ edellyttäen, että EU:n ympäristölainsäädännön vaatimukset täyttyvät. Ensimmäiseksi on tarpeen tehdä kattava analyttinen tarkastelu ja seulonta:

- **Jäsenvaltioille asetettu tavoite:** Tavoitteena on löytää mahdollisuuksia parantaa menettelyjä ja keventää hallinnollista rasitusta, ja jäsenvaltioita pyydetäänkin keräämään vuoden 2013 loppuun mennessä tiedot seuraavista:
  - (1) Vuosina 2007–2013 myönnettyjen uusien toimilupien lukumäärä (lkm)
  - (2) Toimilupien myöntämisprosentti (%)
  - (3) Parhaillaan käsiteltävien hakemusten lukumäärä (lkm)
  - (4) Toimilupamenettelyjen hoitamiseen keskimäärin kuluva aika (kuukautta)
  - (5) Hyväksyntämenettelyssä mukana olevien julkisten elinten lukumäärä (lkm)
  - (6) Toimilupamenettelyistä uusille yrityksille aiheutuvat keskimääräiset kustannukset (euroa)
  - (7) Toimiluvan keskimääräinen voimassaoloaika (vuotta).
- **Komissiolle asetettu tavoite:** Komissio toimii jäsenvaltioiden keräämien tietojen perusteella yhteistyössä asianomaisten viranomaisten kanssa yksilöidäkseen kesään 2014 mennessä parhaat toimintatavat ja kohdat, joissa on eniten varaa parantaa. Tässä sillä on apuna muun muassa komissioon perustettu hallinnollisen rasituksen vähentämistä käsittelevä korkean tason ryhmä, jonka tehtävänä on auttaa jäsenvaltioiden julkishallintoja panemaan täytäntöön EU:n lainsäädäntöä tehokkaammalla, sidosryhmien tarpeisiin paremmin vastaavalla tavalla¹⁷. Komissio laatii vuoden 2014 toiseen neljännekseen mennessä ohjeasiakirjat, joissa käsitellään vesiviljelyalaa

¹⁵ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/administrative-burdens/>

¹⁶ COM(2012) 795 final.

¹⁷ Lisätietoja korkean tason ryhmästä:

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/ind_stakeholders/ind_stakeholders_en.htm

liittyviä vesipolitiikan puitedirektiivin ja meristrategiapuitedirektiivin vaatimuksia, auttaakseen jäsenvaltioita ja vesiviljelyalaa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanossa ja havainnollistaakseen, miten ympäristönsuojelu voi olla sopusoinnussa kestävän vesiviljelyn kanssa.

- **Vesiviljelyalan neuvoo-antavalle toimikunnalle asetettu tavoite:** Toimikunta tarkastelee analyttisesti huhtikuuhun 2014 mennessä hallinnollisia menettelyjä sekä kartoittaa ajan ja kustannusten suhteen pahimmat hallinnolliset rasitteet erityyppisissä vesiviljelyissä jäsenvaltioissa.

3.2. **Kestävän kehityksen ja vesiviljelyn kasvun varmistaminen harjoittamalla koordinoitua aluesuunnittelua**

Eri tutkimukset ovat osoittaneet, että aluesuunnitelmien käyttöönotto voi auttaa vähentämään epävarmuutta, helpottamaan investoimista ja nopeuttamaan vesiviljelyn tai avomeren uusiutuvien energialähteiden kaltaisten alojen kehittymistä¹⁸. Tilan puute mainitaan usein tekijänä, joka ehkäisee merivesiviljelyn kehittymistä EU:ssa. Koska vaikuttaa siltä, ettei vesiviljelyn käytössä ole maalla ja rantaviivalla tarpeeksi tilaa¹⁹, tämä ongelma olisi ratkaistavissa yksilöimällä paikat, jotka soveltuisivat parhaiten vesiviljelyyn.

Sisämaa-alueiden suunnittelu on yleensä kehittyneempää kuin merialueiden suunnittelu. Syynä tähän on esimerkiksi se, että käytettävissä on maarekisteri- tai luokitusjärjestelmiä, joista tiedot ovat helposti kaikkien asiaan liittyvien tahojen saatavilla. Makeanveden vesiviljelyyn parhaiten soveltuvien alueiden yksilöiminen auttaa laajentamaan tuotantoa siten, että samalla parannetaan maisemien, luontotyyppien ja luonnon monimuotoisuuden suojelua. Aluesuunnitelmissa olisi otettava huomioon ympäristöpalvelut, joita laajamittainen allasperusteinen vesiviljely tuottaa.

Pelkät vesiviljelyalan tarpeet eivät useinkaan yksin riitä perusteeksi sille, että meriympäristön osalta pitäisi ryhtyä tällaiseen monimuotoiseen tehtävään. Tällaista lähestymistapaa sovellettiin kuitenkin esimerkiksi Irlannissa CLAMS-järjestelmässä,²⁰ Galician alueellisessa vesiviljelystrategiassa²¹ ja Suomen kansallisessa vesiviljelyn aluesuunnitteluhankkeessa²². Lähtökohtana voidaan käyttää nykyisiä suunnittelutoimia, kuten avomeren tuulivoimaloiden sijoittelusuunnitelmia²³. Aluesuunnittelua Välimerellä²⁴ ja Itämerellä²⁵ koskevat suuntaviivat on jo laadittu, ja niistä voi olla apua jäsenvaltioille. Lisäksi vesiviljelysuunnittelussa voidaan hyödyntää myös tietoja, jotka on kerätty voimassa olevan lainsäädännön täytäntöönpanon yhteydessä (esimerkiksi uusiutuvaa energiaa koskeva direktiivi, YKP, meristrategiapuitedirektiivi, vesipolitiikan puitedirektiivi,

18

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/economic_effects_maritime_spatial_planning_en.pdf;

http://www.windbarriers.eu/fileadmin/WB_docs/documents/WindBarriers_report.pdf

19

YTK:n tekninen raportti ”An approach towards European Aquaculture Performance Indicators”.

20

http://www.bim.ie/media/bim/content/BIM_CLAMS_Explanatory_Handbook.pdf

21

<http://www.intecmar.org/esga/>

22

http://www.mmm.fi/en/index/frontpage/Fishing_game_reindeer/Fisheriesindustry/aquaculture.htm

23

Esim. Windspeed-toteutus suunnitelma <http://www.windspeed.eu/>.

24

Päätöslauselma GFCM/36/2012/1 http://www.faosipam.org/GfcmWebSite/docs/RecRes/RES-GFCM_36_2012_1.pdf

25

<http://www.aquabestproject.eu>

luontotyyppi- ja lintudirektiivit). Komissio hyväksyi maaliskuussa 2013 ehdotuksen direktiiviksi merten aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdenmisen käytön ja hoidon puitteista²⁶. Jäsenvaltiot ovat edelleen vastuussa tällaisten suunnitelmien rakenteesta, yleisistä tavoitteista ja sisällöstä.

Vesiviljely voi vaikuttaa merkittävästi ympäristöön, jos sitä ei suunnitella ja valvota asianmukaisesti. Sen vuoksi EU:n lainsäädännössä käsitellään nimenomaisesti tiettyjä vesiviljelyn ympäristövaikutuksia (esimerkiksi ravinteiden ja orgaanisten aineiden lisääntyminen, vaarallisten aineiden aiheuttama pilaantuminen). Yksittäisistä vesiviljelylaitoksista aiheutuviin kokonaisvaikutuksiin sisältyy myös muunkaltaisia paineita (esimerkiksi sedimentaatio, fyysiset häiriöt), ja niihin vaikuttavat myös muut tekijät, kuten viljeltyjen organismien tyyppi, laitoksen sijainti ja paikallis ympäristön haavoittuvuus. Euroopan parlamentin tutkimuksen²⁷ mukaan näiden ympäristönäkökohtien arviointi aluesuunnittelun yhteydessä voi helpottaa yksityisille toimijoille aiheutuvaa hallinnollista rasitetta ja vähentää toimilupamenettelyjen epävarmuutta, mikä tekisi investoimisesta houkuttelevampaa. Useat tutkimukset ja muilta toimialoilta saadut kokemukset²⁸ vahvistavat sen, että näihin seikkoihin puuttuminen varhaisessa vaiheessa suunnitteluprosessia minimoi ympäristövaikutukset, vähentää paikallisväestön vastustusta, ehkäisee tarpeettomia viivästyksiä ja parantaa uusien hankkeiden onnistumismahdollisuuksia. Tällainen kokemus voi tarjota arvokasta opastusta vesiviljelytuottajille ja auttaa lisäämään EU:n vesiviljelyalan kestävyttä, yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä ja kilpailukykyä.

Koska käytettävissä oleva tila ja ympäristön kantokyky ovat rajalliset sekä meri- että sisävesillä, olisi sovellettava ekosysteemiin perustuvaa lähestymistapaa. Erityistä huolellisuutta olisi noudatettava, kun kyseessä ovat haavoittuvat alueet ja suojelualueet, ja tässä yhteydessä olisi huolehdittava moitteettomista suunnittelu- ja arviointimenettelyistä. Vesiviljelyn yhdistämisestä Natura 2000 -alueisiin saadut myönteiset kokemukset osoittavat, että kannattavan kaupallisen toiminnan sovittaminen yhteen luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kanssa voi olla mahdollista. Laajamittaisen allasvesiviljelyn tuottamat ympäristöpalvelut ovat konkreettinen esimerkki siitä, miten taloudellinen toiminta täyttää luontotyyppin tai lajin suojelutarpeet.

- **Jäsenvaltioille asetettu tavoite:** Harjoittaa koordinoitua aluesuunnittelua, mukaan lukien merten aluesuunnittelu merialueetasolla, sen varmistamiseksi, että vesiviljelyn potentiaali ja tarpeet otetaan huomioon ja että kestävä vesiviljelyn kehittäminen on käytössä riittävästi vesi- ja maa-alueita.
- **Komissiolle asetettu tavoite:** Seurata merialueiden koordinoitua suunnittelun toteuttamista sekä jakaa tutkimuksia ja kokemuksia jäsenvaltioiden auttamiseksi niiden suunnittelutoimissa. Järjestää parhaiden toimintatapojen vaihdon seminaari kesällä 2014.

²⁶ COM(2013) 133 final.

²⁷

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29819>

²⁸

Ks. esim. http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm
<http://www.project-gpwind.eu/>.

3.3. EU:n vesiviljelyalan kilpailukyvyyn parantaminen

EU:n vesiviljely-yritykset kohtaavat erilaisia haasteita ja mahdollisuuksia, jotka edellyttävät räätälöityjä ratkaisuja²⁹, mutta ne kaikki hyötyvät markkinoiden tehokkaammasta järjestäytymisestä ja vesiviljelyalan tuottajaorganisaatioiden parantuneesta rakenteesta. Kyseessä on yksi yhteisen markkinajärjestelyn (YMJ) uudistuksen ja uuden Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) painopisteistä. Tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevat suunnitelmat yhdessä EU:n markkinaseurantakeskuksen toiminnan kanssa auttavat vesiviljelyalan tuottajia kartoittamaan liiketoimintamahdollisuuksia ja mukauttamaan kaupan pitämistä koskevia strategioitaan.

Kuluttajilla on yhä suurempia odotuksia elintarvikkeiden laadun ja monipuolisuuden suhteen. Tämä tarjoaa – erityisesti jos tuotteet ovat paikallisesti tuotettuja – uusia mahdollisuuksia rannikko- ja sisämaa-alueiden omaisuuserien arvonnousuun. Yrittäjien, viranomaisten, yhdistysten sekä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden välisillä paikallisen tason koordinoituilla toimilla voidaan auttaa edistämään paikallista taloutta sekä vastata kasvavaan kysyntään kaloista ja äyriäisistä, jotka on tuotettu paikallisesti ja kestäväällä tavalla.

Liiketoiminnan monipuolistaminen voi tuoda tuottajille täydentäviä tulonlähteitä. Vesiviljelyalan tuottajat voisivat esimerkiksi saada uusia liiketoimintamahdollisuuksia, jos ne lähtisivät mukaan matkailukalastukseen tai toteuttaisivat itse joitakin ketjun alku- tai loppupään toimintoja.

Liiketoiminnan kehittämistä ja monipuolistamista voidaan myös tukea markkinalähtöisellä tutkimustoiminnalla, innovoinnilla ja osaamisen siirrolla. Tätä varten jäsenvaltioiden olisi edistettävä synergiaa kansallisten tutkimusohjelmien välillä ja vesiviljelyalan osallistumista tutkimus- ja innovaatio toimiin – etenkin Euroopan vesiviljelyalan teknologia- ja innovaatiofoorumien strategisen tutkimusohjelman ja sinisen kasvun strategian täytäntöönpanemiseksi³⁰.

Laajaperäinen allasvesiviljely tukee luonnon monimuotoisuutta ja on yleistä erityisesti Keski- ja Itä-Euroopassa. Se tarjoaa tärkeitä palveluja ja tuo mukanaan liiketoimintamahdollisuuksia elintarviketuotannon rinnalla. Tuloksena voi olla kilpailukyvyyn paraneminen, jos nämä mahdollisuudet hyödynnetään riittävällä tavalla. Viranomaisten olisi pidettävä mielessään ne vaikutukset, joita lajistoltaan runsaisiin alueisiin, kuten Natura 2000 -alueisiin, sovellettavilla säännöillä on, tulonmenetykset, joita aiheutuu suojeltujen petoeläinten, kuten merimetsojen, takia sekä vapaaehtoiset sitoumukset luonnon monimuotoisuuden tai vesistöjen suojelemiseksi. Petoeläimet – erityisesti merimetsot – ovat tärkeä tekijä, joka vaikuttaa allasperusteiseen vesiviljelytuotantoon tietyillä alueilla. Lintudirektiivissä³¹ säädetään poikkeusjärjestelmästä, jolla suojellaan kalastuksen ja vesiviljelyn etuja. Jäsenvaltiot voivat täysimääräisesti hyödyntää poikkeussäännöksiä estääkseen merimetsojen kalastukselle tai vesiviljelylle aiheuttamat vakavat vahingot. Jäsenvaltioiden avustamiseksi komissio on hiljattain julkaissut ohjeasiakirjan, jonka

29

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/pech/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=29823>

30

COM(2012) 494.

31

Neuvoston direktiivi 79/409/ETY.

tavoitteena on selventää tärkeimpiä poikkeusjärjestelmän täytäntöönpanoon liittyviä käsitteitä³².

- **Jäsenvaltioille asetettu tavoite:** Hyödyntää täysimääräisesti ehdotettua yhteistä markkinajärjestelyä ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa, jotta yritysten kasvua voidaan tukea osoittamalla vesiviljelyalalle riittävät varat – myös tuotantoa ja kaupan pitämistä koskeviin suunnitelmiin – sekä parantaa T&K:n ja vesiviljelyalan (erityisesti pk-yritysten) välisiä yhteyksiä. Tukea koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen ohjelmia, joissa paneudutaan vesiviljelyalan tarpeisiin.
- **Komissiolle asetettu tavoite:** Koordinoita ja tukea vesiviljelyalan tutkimusta ja innovointia kaikkien asiaankuuluvien EU:n ohjelmien ja rahastojen välityksellä. Edistää osaamisen, parhaiden toimintatapojen ja innovaatioiden siirtoa, myös EU:n tutkimushankkeiden tulosten siirtoa. Varmistaa, että EU:n markkinaseurantakeskus toimii käyttäjäystävällisesti ja tarjoaa markkinatietoutta.

3.4. EU:n toimijoiden tasavertaisten toimintaedellytysten edistäminen toimijoiden kilpailuetuja hyväksi käyttämällä

Tiukat ympäristöä, eläinten terveyttä ja kuluttajien suojelemista koskevat vaatimukset kuuluvat EU:n vesiviljelyalan tärkeimpiin kilpailutekijöihin, ja niitä olisi hyödynnettävä tehokkaammin kilpailtaessa markkinoilla.

EU:n tuotteille ja tuontituotteille tehtävillä terveystarkastuksilla varmistetaan jo nykyisin elintarvikkeiden korkea turvallisuustaso. Yhteiskunnalliset huolenaiheet ovat saaneet kuluttajat, kansalaisjärjestöt ja vähittäiskauppiat vaatimaan takeita siitä, että elintarvikkeiden tuotannossa noudatetaan hyvin tiukkoja ympäristönhoidon kestävyden ja yhteiskunnallisen kestävyden vaatimuksia. Jos EU:n vesiviljelytuotteiden kestävyden tasosta huolehditaan oikein ja siitä tiedotetaan suurelle yleisölle, tämä saattaa parantaa kilpailukykyä ja EU:n vesiviljelyalan ja sen tuotteiden hyväksymistä yhteiskunnassa. Yhteisestä markkinajärjestelystä annetussa asetuksessa ehdotetut uudet pakkausmerkinnät voivat osaltaan saada EU:n vesiviljelytuotteet erottumaan paremmin muista tuotteista. Vapaaehtoisilla sertifiointijärjestelmillä voi myös olla merkitystä tässä yhteydessä. Lyhyen elintarvikeketjun kehittäminen voi myös tuoda läheisyyden ansiosta lisäarvoa korkealaatuisille ja aivan erityisen tuoreille paikallisille tuotteille.

Maatalousalalta saatu kokemus vahvistaa, että kestävästi tuotetuista, korkealaatuisista elintarvikkeista on kasvavaa kysyntää. Esimerkiksi luonnonmukaisten elintarvikkeiden vähittäiskaupan kasvu neljällä suurimmalla EU:n markkina-alueella on kymmenen viime vuoden aikana ollut nopeampaa kuin elintarvikkeiden kokonaiskysynnän kasvu EU:ssa. Luonnonmukaisten elintarvikkeiden kysyntä kasvoi vuosittain keskimäärin 7–15 prosenttia, kun tavallisten elintarvikkeiden kysyntä kasvoi 2–5 prosenttia³³. Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n mukaan luonnonmukainen vesiviljelytuotanto kasvoi Euroopassa lähes 30 prosenttia ajanjaksolla 1998–2007. Joillakin vähittäiskauppiaille on tärkeä rooli sertifioidujen kalastustuotteiden tuonnissa markkinoille, ja vähittäiskauppiat toimivat näin osana yleisiä yritysten

³² <http://ec.europa.eu/environment/nature/cormorants.htm>

³³ Eurostatin tiedot sekä http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/markets/organic_2010_en.pdf.

yhteiskuntavastuuseen liittyviä sitoumuksiaan. Suurten vähittäiskauppioiden mukaantulo on ollut yksi ratkaisevista tekijöistä, jotka ovat johtaneet luonnonmukaisen elintarvikealan nopeaan kasvuun kymmenen viime vuoden aikana.

EU edistää tiukkoja ympäristöä, yhteiskuntaa sekä terveyttä ja kasvisuojelua koskevia vaatimuksia kaikissa kauppasopimuksissa, joista se neuvottelee kolmansien maiden kanssa, myös vesiviljelyn osalta.

- **Jäsenvaltioille asetettu tavoite:** Tukea tuottajaorganisaatioiden ja toimialakohtaisten organisaatioiden kehitystä, myös valtioiden välisellä tasolla. Tämä helpottaisi kollektiivista hallinnointia ja/tai itsesääntelyyn perustuvia aloitteita tuottajien, jalostajien ja vähittäiskauppioiden välillä ja yhteistyössä kuluttaja- ja kansalaisjärjestöjen kanssa sikäli kuin se on tarkoituksenmukaista. Tukea merkintöjä koskevia vaatimuksia ja säännöksiä, panna ne täytäntöön ja valvoa niitä.
- **Komissiolle asetettu tavoite:** Varmistaa, että merkintöjä koskevia sääntöjä, erityisesti tuoreuden, alkuperän ja kaupallisen nimen osalta, noudatetaan täysimääräisesti. Parantaa markkinoiden avoimuutta ja levittää markkinatietoja kehityssuuntauksista paikallisella, EU:n ja kansainvälisellä tasolla. Käynnistää vuoden 2013 loppuun mennessä tiedotuskampanja EU:n vesiviljelyalan vahvuuksista.
- **Vesiviljelyalan neuvoo-antavalle toimikunnalle asetettu tavoite:** Tukea vesiviljelyalan tuotannon ja kaupan pitämisen järjestäytymistä, mukaan lukien sertifiointi ja merkinnät. Edistää osaltaan alan markkinatietämystä. Helpottaa itsesääntelyyn perustuvia aloitteita ja auttaa niiden ominaisuuksista tiedottamisessa kuluttajalle.

4. UUSI HALLINTOTAPA EU:N VESIVILJELYALAN TUKEMISEKSI

Avoin koordinoitimenetelmä tarjoaa puitteet kansallisten strategioiden kehittämiseksi ja politiikkojen yhteensovittamiseksi EU:n jäsenvaltioiden välillä. Tämän vapaaehtoisen menettelyn tarkoituksena on tarjota käytännönläheisiä vastauksia jäsenvaltioiden ja sidosryhmien havaitsemiin haasteisiin. Se edellyttää EU:n ja jäsenvaltioiden politiikkojen koordinoitua noudattaen toissijaisuusperiaatetta kaikilta osin.

Jotta voidaan helpottaa taitotiedon ja parhaiden toimintatapojen vaihtoa, kaikkia jäsenvaltioita pyydetään ilmoittamaan kansallinen yhteyspiste. Komissio ottaa kansallisiin yhteyspisteisiin yhteyttä muun muassa silloin, kun toteutetaan vertaisarviointeja tai kartoitetaan ja levitetään parhaita toimintatapoja.

4.1. Monivuotinen kansallinen strategiasuunnitelma kestävän vesiviljelyn edistämiseksi

Jotta vesiviljelyn edistämiseksi toteutettavia toimia voitaisiin koordinoida paremmin, komission ehdotuksissa, joista parhaillaan keskustellaan parlamentin ja neuvoston kanssa, edellytetään, että jäsenvaltiot laativat monivuotisen kansallisen strategiasuunnitelman, joka perustuu tässä tiedonannossa esitettyihin EU:n strategiaan suuntaviivoihin. Komissio on luonnostellut suunnitelmalle rakenteen (liite 1) helpottaakseen jäsenvaltioiden toimia.

Monivuotisten kansallisten suunnitelmien tulisi kattaa vuodet 2014–2020. Jäsenvaltioita kehoitetaan tekemään suunnitelmansa täytäntöönpanosta välivaiheen arvio vuoden 2017 loppuun mennessä.

4.2. Täydentävyys Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kanssa

Ehdotetun Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tarkoituksena on tukea YKP:n täytäntöönpanoa. Kutakin jäsenvaltiota pyydetään laatimaan toimintaohjelma määritelläkseen toimet, joita se aikoo rahoittaa meri- ja kalatalousrahaston välityksellä. Olisi tärkeää, että vesiviljelyn osalta toimintasuunnitelma olisi yhdenmukainen edellä mainitun monivuotisen kansallisen suunnitelman kanssa, jotta voitaisiin edistää koko politiikan johdonmukaisuutta.

4.3. Parhaiden toimintatapojen vaihto

Avoimen koordinoitimenetelmän tavoitteena on myös kehittää vastavuoroista oppimista jäsenvaltioiden kesken. Tässä mielessä keskeisessä asemassa ovat vertaisarviointiseminaarit, joissa jäsenvaltiot voivat arvioida, miten tehokkaasti toimintapolitiikassa, ohjelmissa tai institutionaalissa järjestelyissä hyviksi havaitut käytännöt toimivat ja jakaa näitä käytäntöjä, mukaan luettuna ympäristövaikutusten arviointi ja lieventäminen. Tällaiset seminaarit tarjoavat koko EU:ssa oppimismahdollisuuksia täytäntöönpanoprosessista ja toimintalinjoista.

Jäsenvaltioita kehoitetaan esittämään monivuotisissa kansallisissa suunnitelmissaan kolme hyvää toimintatapaa. Komissio aikoo järjestää vertaisarviointiseminaarin vähintään kerran vuodessa esitelläkseen hyvinä pidettyjä toimintatapoja ja mahdollistaakseen tietojenvaihdon jäsenvaltioiden kesken.

4.4. Vesiviljelyalan neuvoa-antava toimikunta

Sidosryhmien kanssa käytävä vuoropuhelu on osoittautunut olennaisen tärkeäksi YKP:n tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Vesiviljelyalan neuvoa-antavan toimikunnan (AAC) perustamisen myötä komissio ja jäsenvaltiot saavat tilaisuuden hyödyntää kaikkien sidosryhmien tietämystä ja kokemusta.

Vesiviljelyalan neuvoa-antavan toimikunnan tehtävänä on antaa suosituksia poliittisille päättäjille ja auttaa heitä näyttöön perustuvien päätösten tekemisessä. Komissio kannustaa kaikkien asianomaisten sidosryhmien aktiiviseen osallistumiseen. Näitä sidosryhmiä ovat muun muassa tuottajat, ketjun alkupää (rehuntoimittajat, tutkimusjärjestöt, eläinlääkärit, laitetoimittajat), ketjun loppupää (pyyntiala, elävien kalojen ja äyriäisten kuljetus, jalostus, vienti, jakelu), kuluttajajärjestöt, ympäristöalan kansalaisjärjestöt ja ammattijärjestöt.

4.5. Seuraavat vaiheet

Jäsenvaltioita pyydetään toimittamaan komissiolle monivuotiset kansalliset suunnitelmansa viimeistään yhtä aikaa toimenpideohjelman kanssa. Komissio aikoo laatia huhtikuuhun 2014 mennessä yhteenvetokertomuksen kaikista kansallisista suunnitelmista jakaakseen tietoa jäsenvaltioille ja levittääkseen hyviä toimintatapoja.

Jäsenvaltioita kehoitetaan tekemään monivuotisen kansallisen suunnitelmansa täytäntöönpanosta välivaiheen arvio vuoden 2017 loppuun mennessä. Kyseisten arvioiden perusteella komissio harkitsee, pitäisikö strategisia suuntaviivoja tarkistaa.

LIITE

Luonnos monivuotiseksi kansalliseksi suunnitelmaksi kestävän vesiviljelyn kehittämiseksi

1. Kansallinen tilanne ja yhteys tärkeimpiin kansallisiin tavoitteisiin
  - Kansallinen tilanne ja strateginen lähestymistapa EU:n tärkeimpien tavoitteiden saavuttamiseksi.
  - Määrällinen kansallisen kasvun tavoite (2014–2020).
2. Strategisiin suuntaviivoihin perustuvat toimet
  - (a) **Hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistaminen:**
    - (1) Kansallisen tilanteen arviointi:
      - (a) Laadullinen kuvaus hallinnollisista järjestelyistä (keskeiset toimilupien myöntämisestä vastaavat elimet, vastuunjako eri hallinnonalojen kesken, jne.).
      - (b) Määrälliset tiedot ja selvitykset: ks. luettelo varsinaisessa tekstissä.
    - (2) Suunnitellun toimintapolitiikan keskeiset tekijät: suunnitteilla olevat toimet, joiden tarkoituksena on vähentää hallinnollista rasitetta.
    - (3) Tarvittaessa vastaavat määrälliset tavoitteet ja indikaattorit (esimerkiksi miten paljon hallintokulujen odotetaan alenevan ja/tai lupien saamisen tarvittavan ajan lyhenevän, jne.)
  - (b) **Kestävän kehityksen ja vesiviljelyn kasvun varmistaminen harjoittamalla koordinoitua aluesuunnittelua:**
    - (1) Kansallisen tilanteen arviointi: nykyiset (meri- ja maa-alueiden) aluesuunnittelun puitteet, toimivallan jakautuminen, jo käytössä olevat aluesuunnitelmat.
    - (2) Suunnitellun toimintapolitiikan keskeiset tekijät: miten aluesuunnittelun edistämässä otetaan huomioon vesiviljelyn tarpeet.
    - (3) Tarvittaessa vastaavat määrälliset tavoitteet ja indikaattorit (esimerkiksi uusien vesiviljelyyn ohjattavien alojen lukumäärä ja pinta-ala, tarkistettujen aluesuunnitelmien lukumäärä).
  - (c) **EU:n vesiviljelyalan kilpailukyvyyn parantaminen:**
    - (1) Kansallisen tilanteen arviointi: kansallisen vesiviljelyalan vahvuudet ja heikkoudet, nykyinen T&K-tuki, alat, joilla kilpailukykyä olisi eniten parannettava.
    - (2) Suunnitellun toimintapolitiikan keskeiset tekijät: suunnitellut toimet, joilla tuetaan innovointia ja yhteyksiä T&K:n ja vesiviljelyalan välillä, jne.
    - (3) Tarvittaessa vastaavat määrälliset tavoitteet ja indikaattorit (esimerkiksi vesiviljelyalan ja T&K-toimijoiden välisten kumppanuuksien lukumäärä).
  - (d) **EU:n toimijoiden tasavertaisten toimintaedellytysten edistäminen toimijoiden kilpailuetuja hyväksi käyttämällä:**

- (1) Kansallisen tilanteen arviointi: tuottajaorganisaatiot, nykyiset järjestelmät, joilla edistetään kestävyyttä (esimerkiksi suurten kotimaisten vähittäiskauppioiden käyttämät vapaaehtoiset järjestelmät), suurella yleisöllä vesiviljelystä olevan kuvan parantaminen.
- (2) Suunnitellun toimintapolitiikan keskeiset tekijät (2014–2020): toimet, joilla parannetaan EU:n vesiviljelytuotteiden imagoa (esimerkiksi tiedotuskampanjat, vapaaehtoisin järjestelmiin osallistumisen tukeminen, tuki luonnonmukaiselle vesiviljelylle).
- (3) Tarvittaessa vastaavat määrälliset tavoitteet ja indikaattorit (esimerkiksi luonnonmukaisesti tuotettujen ja/tai sertifioitujen vesiviljelytuotteiden prosenttiosuus, jne.)

3. Hallintotapa ja kumppanuus

- Tärkeimpien asiaan liittyville toimijoiden keskeinen panos (alueelliset ja/tai paikalliset viranomaiset, vesiviljelyala, sidosryhmät ja kansalaisjärjestöt).
- Kytkös Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmien painopisteisiin sekä määrärahoihin (meri- ja kalatalousrahasto sekä muut EU:n tai kansalliset rahastot).
- Kestävän vesiviljelyn edistämisestä vastaavan kansallisen yhteyspisteen yhteystiedot.

4. Parhaat toimintatavat

- Kolmen kansallisen parhaan toimintatavan yksilöiminen ja esittely.